

دُرُكَاو

ياريم آيلق علم و صنعت مجموعه سی

۱۵ تیرماه ۳۳۲

نومرو : ۱

برنجی سینه : برنجی جلد

آیزدی. « هادی اورادن مناسبتر حریف! آتش
پاره چارق ایشی لوله اولوری؟ ادفع اول اورادن...
دیه قوغدی... درویش بوسوزلی ایشی دنج، بر
آیم قادار کرله دی. ایچین ایچین آغلار کی غرق
برسه شوبیتی او قودی :

ماله، بلکه مغرور اوله، یوق دیه، بن کی
برخلاف روزگار اسهر صاورور خرم کی

درویش تکرار « هو، ایواله! » دیه یون
کس دی، کوزدن نهان اولدی... بز دونه قالدی!
هیچ برشی سوبله مدك آرادن برهفته بیله کچدی،
اوسته نك اوی بارق هریشی یادی کول اولدی.
کدی ده برای سوکره قهریدن اولدی کیدی! «
مطابق آغا بورقغانی ایضاح ایتدی. بو
ایضاح اوقوسه یی یازمه سی اولمایان برآدامه کوره
ایدی. بلکه ده بك سطحی، بك جاهلانه ایدی.
لكن وقما بك قوی، ناللك ایمانی نم هر دلو تنفید
واعتراض قورقی سوروكله یوب کورمشی.
نم حسایم اولدیجی درویشک سمی یقیدنی قولایقله
قبول ایدیوردی، اوتاریخ نری یگیری سته کیدی.
حیاتك بوتون تجربه لری اصلی، اساسی نیجه معلوم
اولمایان بوقومدن چیقان شونلغنی تصدیق ایدیوردی.
بریانده ثروت و سامانی، یالیزلی لوله لری، طاقم
طاقم قاله لری، اوشاقلریله خربص منفعت پرست
لوله جی، ماده... بریانده سیاه قابودن کتکولی،
دمیر عصا بیله قاعته، توکله مجلوب، اشتیاق
روحنه قابلاش، حق و حقیقت، جمال عاشق قهر
بردیوی، روح! زمان زمان ماده نك روحه،
لوله چنك درویشه غیضدن، قیامندن دوغان نامتنه
حق سزقلر، اضطرابلر، اولوملر... فقط بمضاده
بوروجك، بودرویشک عصیانندن، ماده-اوزرینه
صولندن فیه قیران معجزه لر...

حیاتك بوزلی قانونی بوکون اسکیشمه اروه لرنده
یکی بره معجزه داما کوسه ریور: ایشته بوتون ثروت
وسامانی، حاضرقلری، واسطه لریله یافته، بیعته،
اولدیرمه ککان ماده قوی، سلاح ناپه ائده یالکز بر
مصا طونان، ثروت نامته جینده یالکز آتیشلیق
طاشییران و زهدن چیقیدنی بالی اولمایان قهر بر
درویشک نفسی اوکندنه باقیز نامل آریور...!

شهنزاده باشی ۹ یاسان-۳۳۷ دارالفنون مدرسلرندن

اسماعیل حق

روحیات

صنعتك ایچ بوزی

« کچج منه کاره »

نه غریب تضاد درکه متقبیلرینك ایشلسز برحمت
و برستقله حضورنده آل باغلاقلری صنعت، نیجه
فیلسوفلرک حقیر تنزلریله قارشیلانمشدر. فکرلر عالنده
اگ ماهر معمارلر اولمیرنه و غما فیلسوفلرک بغیرلی:
« صنعتکار، مایه نك هوئی برمه لدی، یالانچی
برشادی ویا شانی برافیه جیسیدر. فضله اولدی
کوزلك ده نیان شی صنعتدن مستقل اولدیق بذاته
وجود اولدیلندن بوحقی وطیبی کوزلك دورورکن
صنعتکارک، فکوره وی برحمت آراقی خصوصتده کی
حالی فعالیتی امکانی ارده مین نازککور برسی دن بشقه
برشی دکلدز. « دیورلر. بر قیسم فیلسوفلرده:
صنعتی اوبونك اگ بوکسک برشکی کی کورسیرک
وبو کا غایه سز برمه لیت دیم اولان حدیلاک پایه سی
توجیه ایشکله وجیه حرمتلری ایضا ایش اولدیلرینه
ذاهدیلر. حالبوکه غایه دن محروم برمه لیتک امکان
ادراکی هیچ دوشونمه شلر کی دره صنعتی « فضله
فعالیت « ک حسی برصورتده بوش انیامی حادثه سی
اولدیق قبول ایشکله جبر نفس ایشکله بیله بووک
صنعتکارلرک بوغایه سز او بونی هریشک وحتی حیوانلرینک
فوقیه کوره لرلی؟ بوتون جمیلرک آثار صنعتی
نوع بشرک برعلالت ایتاج وشرقی کی طوبیایارق
دیندارلار برصداتله مجافله ایلرلی؟ و بوکله ده
ا کتفا ایشکله یلرک صنعتکارلرکله جامه لرندن سوکره حرمتله
زیارت ایدیلرک مقدس تربیلر و مزارلر انشایله لرلی
نه ایلر نفسیر ایدیه کجک؟ بو فیلسوفلرک صنعت
و صنعتکار قیایلرله بشرینک بو خصوصتده کی فلی
وجانی برستقلری آره سنده کی اوچورو لی تضادک
حقیقی-ایمی عجبا نرندن کابور؟ مسئله تمیق ایدیلرجه
کورولورک بوضلات محاکمه صنعتی منحصرأ علم نقطه
نظریله یالکز طیاردن کورمک دن تولد ایشدر.
حالبوکه صنعت کی بالی برعلیم قیمت و ماهیتی
ظاهری عاملر نقطه نظرندن هیچ بر زمان جانلی
و محض برصورتده محاکمه ایدیلر، اونی کندی
حیثیت و ماهیتده آکلاقی ایستیلر اوزاقدن و طیلرندن
سیر ایدیه جکارینه حریمه کیرمه کتزل ایشلی وایچنده
یاشامای درلر. چونکه صنعتک حقیقی ماهیتی براده در.
بوچیه دن محاکمه ایدیان صنعت آرق نه برملیه
روح، نه فکوره وی برحمتک تحریمی وناده مایه نك
شانی برتقابلی در. حیوانلرک کوزلك بکی ضرورت

وتکونلرده بولندی و انسان مخلوق بو نکالک متهاسنی
تشکیل ایلدیکنه نظراً آرقی خلقت کائنات، صیوروت
عالمک مکس و مکینه سی اولان روح بشرده غادی
اینگده در. بوعتبارله بشر، کائناتک قلی و وجدانیدر.
بناء علیه صنعت، دین و اخلاق دیدیکم بالی مللر
خلقت کائناتک، روحی ماهیتده دوامندن بشقه
برصورتله قابل ایضاح دکلدز. ماده شاییتلرینک
روحی و عالی شاییتله استحاله سندن عبارت اولان
صنعت، دین و اخلاق صیوروتلری روحلرده
وجود ائزده تمیل ایدن حادثلر اولدی ایچون کندی
یو اولرند. تدقیق اولونقی اقتضا ایدر. ایشته بونقطه
نظرندن محاکمه ایدیلرک صنعت، حیوانک اوله بوکسک
برامتداد و توظهری و بالجامه و روحک اوله عالی برجه دی
درکه بوچهدک غایه سی، دروننده روحک اگ جرم
جوهری و قوانین ذاتیه سی نالشا اوله بیله جک شیلر
یاراقتدر. علمی صنعتدن آیردی ایچون برشی شاییتله
بالاراده اسیر بر ذکا تحریمی، دیگرکی شاییتله
مقید اولمایان سرآزاد بر فعالیت ایدیه هدا نك
کفایت ایش. بونقریقده حقیقتک بر جزئی وارسه ده
تمامی یوقدر. چونکه بونقریقده صنعت فعالیتی،
روحک بوشلقد بر نوع چالیشما-نه منجر اولدی-نی
کی غایه مخصوصی دخی بر، روح او بونندن عبارت
قالاجقدز. حالبوکه صنعتک تمیل بوشلغنه مستند
اولایوب روحه داخل اولان احساسات و خیالارک
بالی بره حیوانله قایشوب قایشما سنده در. بدیی
انطباعلرک بدیهی روحله تماس ایدن بعضی مناظر
و حادثاتک عالم باطنیده حاصل ایشکی جاذب و حیاتی
اهتر زلرده در. کوزلك، خطک افاده سی اولایوب
بلکه انطباعاتک هرجانلری در. بونك ایچون صنعت
هر نه واسطه لریله اولورسه اولسون هیجانلرک افاده سیله
باشلار. حظوظات، حیاتی بر فعالیتک تمیل ایشکی
شیلر ایشه کوزلك آنیجی بدیهی فعالیتک هضم ایشکی
برشی در. بناء علیه اشیانک کوزلاکی، تولد ایشکی
تأثیری حاللرک شدته دوغوردن دوغویه مربوط
و معانی دکلدز. احساساتک لطیف ویا شدید اولایسی
کوزلك اولایوب خوش بولیدن و قوتله دویدوغیز
شیلر اکثر با کوزل دیوب کچمه من عضوی
دویورلر بدیهی هیجانلری قاریشیدر برماضدن متولد
بردقمتلرک آریاره برنک، برصدا ویا برحرکتک
بدیهی برر صنعت اکتساب ایشلری بزده هرجان
تولد ایلرله لرله باشلار و اولورده کی بو هرجان یاراتقی
قابلیت مذکور احساساتک جوهر و صفت اساسیه لرلی
تشکیل ایدر. محسوس حظوظات بالقوه کوزل
اولایبیرسه ده بالفعل تحق ایدیه بیلیمک ایچون همه حال
میدن برروحک هیجانلی برترجانی اولایلدر.

طبیعتک هیجانلی بر افاده سی وجود بولر کائناتک
برجشده برتقیر ایشکله و برترقی حصوله کلش دیمکدر.
چونکه مادی حادثلر کوزلك عدسه سندن کچمه کل

روحك ، فكوره وحيثيه يافلاشه قده درلر . آرقى صنعتكارك قوالانديني رنك و سس حكمتشناك تدقيق ايتديكي جسمار دكار . حكمت انظرانده جوهرى برلماقم اهتزاز فرقرلى ايله تعريف ايديان رنك و صدارك بديعيات نقطه نظرلندن ماهيتي حساسيتنزه اولان مناسبتلرلنده تعين ايدره . طبيعته قوانين طبيعيي برعالم كي اوقومى صنعتكارك عقلنه بيله كلز . مثلا صنعتكار نظرلنده برسرورى ، آغاچلر آره - ينده برآغاچ اولاندن زياده برتنال حزن و ماتار . داغلرلك شاهه لرلنى اورتن قارلارونك آق ساچلارى و باغچلر بر پوشيده سيار . ايشه صنعت ساياسنده درك طبيعت ، قلم همان اولان انسانك اطرافنده ملو يلايوروكيت كيدرو حرك مستعد اولدني كماله قدر يوكسلدور . آرقى يوكونكى بشرتك مابعتى بروتنرك كي كورسنة . امكان قالمشدر . فضله اولدق صنعتكار ، اثرلرى ايله طبيعتي وحي كاشاني كيفيه و كيه زنگينلر دبرسيور . برحرفكار ويا هندسك وجوده كتيرديكي شيلرده روح و هيجاندى اثر يوقدر ؛ حال بوكه صنعتكار ديدكمز يارايي حركتكار ، هيجان اوياندرمه ، اك مستعد موادى . سچمرك رونده بوغورسيور و نهايت بومقصدي بحق نامين ايدرك بريكي اثر وجوده كتيرسيور ، دها ملو غوسى اك عالى هيجانلرني فاده ائكم ايجون برطابق اجسام و نوداك قاليانده روح نفع ايدسيور . بونك ايجون روح صنعتك تماس ايتديكي بوتون اشيايه جال كايور . و آثار صنعت ، طبيعتي بحق اك اصل موجوداتى صبرسنة كپور . و نهايت عالم اجسام ايله عالم ارواحك عمل ، لافاني اوليور . ايشه صنعتك حقيقي حقيقتى بورا ددر . آثار صنعتك حيات باطنيه اولان مؤثرى ، صنعتكار انسانك كنديسنه تماس وروحي ائكمكه جهد ايدن كيمسه لره كلا ويا نسبا فائق بولماسنه مستددر . برصنكارك اثرلرى واسعه سيله ضعيف بر شخصيت اوزرته تاثيرى بلااقتاع دوام ايت بيله بيلسه ايدى . بوشخصيت تماماً صنعتكارك انساننه نعل ائكمكدن ياقاسنى قورتارم يازدى . عمل حياتك اشغالاتى بوكا مانع اولدني ايجون صنعتك نام ودرن تاثيرلرى نادر اوليور . فقط براسناد صنعتك تاثيرى آئنده قالان كنج و نازه روحلرك نعل كنديلرني غائب ايدرك برستش ايتدكلرى صنعتكاره نعل ايتدكلرى داغما كورولمكده در . مثلا استاد ذوق يحيي كمال بكك بك قوتل شخصيت بديهي تاثيرى آكندنده قالان كورپارلك چوغي اونك جانلى برر فطرطرافلر كي دولاشمقده درلر . حتى بوقبل صنعتكارلر آچدقلى ايزه داخل اولان صرديلرده كي آتش و صدمه ميت ارقدر جوق ودين اوليوركه استادك بالذات كندى اثر و شغيمته اولان صداقتى بيله آتسيور . فقط هر دورده كي كنجلكك صنعت استادلرى اطرافنده بروانه لركي اوچوشامدن دها ياني برش اولورى ؟ كيم انكار ايدرك بر جوق دون حساسيلر بوسايده

ذوق بديي فخرندن نورنوليور ؟ وينه كيم انكار ايدرك هيج دوعلمندن ويا بك رنگسز و دونوق ياشامقنى خلاص اواق ايجون ، بوسارته بلا اختيار كوكل باغلا يور ؟ في الواقع هر كس كندى حساسيتك بكارك و قدرق حقدنه برغلط حسه صاحبده بو حس انسانلرك ازلر و هيجي دره . هيج شيه يوق كه بوكونكى ذوق بديي فخرنلر ، نديلر ، غائب دوده لر ، دوده افنديلر ، ذكافي دوده لر ، معمار ستانلر كي بدايح استادلرنيك محصول تربيه سيور . بونلرك درگاه صنعتنه نه وقت توجه ايتسه ك ذوقاً بردها يوكسليور و بو ذوق همانلندن كچمكده نكره درك نهايت ايجلرلندن بردانه سي روحك شيداسى اوليور . يانكز بودركاه عالى به واصل اواق ايجون صنعت صبرلرلكك بر جوق بيله لرني باطنى حياتنزه تيماس لازم كايور . بونك ايجون روحك قانانلرني بوتون كوزللكلره آجلم و كوكا زى آلدن كل يكي قدر كنج و كنجش طوتم . صنعت و دين و اخلاق كي روحك خيركار عامللرني اوز اولادلرنيك عادل اولدني قدر ياشام . و بو عاملر داهيلرنيك عادل اولدني قدر وفا كار نفوذلرنيه سرلكك ائكمك اك بو يوك هيب و بساطت اولدني آرقى بيلم . چونكه ائنجي بونلرك نفوذى ساياسنده درك روحك اك يوكسك ائكمك بروتنزه نامزدور . اوده منزه باه جمن بونقاد ساياسنده درك حقيقي كمال و حريته واصل اوله بيله كچز . بو يوكسك عبوديتلر بزه انسانلرني اكره تهجك و وارانه زى طانيته جقدن . غربه قارشى بوكونكى اسارت ماددك تحكمن هجارت اولدني ايجون ، بو اركيچ دفع اولاجمدر . اصل حقيقي اسارت روحلرك آچالوب بوشالنده در . دين ، صنعت و اخلاق كي روح عامللرنيك آناسى اولان شريك اك اساسلى و اك يوكسك برمديت يواسى اولدنيك اصلا شيه ائيلم غربك بوكونكى مديتي حضرت عيسا كي بو يوك برشرق چوجندن بر بارجه نور آلامسه ايدى اوخاش و حيله كار خود ، كاغبله چوقدن بيقلمش بولونوردى . بوتون بيله برلرلك بو يوك اخلاق داهيلرني بيشديرون شرق بونظايرسز مديت خزينه لرني محافظه و نيمه ايتدكجه جوق كچمكده كندى بوله جق و صوك لوقه - سيله ييرتيق عباسته قدر كوردكيزن غرب طفايلرنيه يول و بره جكدور . بوياني عاملر دكيدر كه هيجانلرنيك فضايل تنوعله حساسيتنرك فقرى ازاله ايدرك بئلكمى بر جوق عالى روحلره اسكان ايدسيور ؟ . على الاماده بر فردك حساسيتي صنعتكارك حساسيته اسبله نه ندر فقيراسه برصنكارك حساسيتي دنى بوتون صنعتكار لرك حساسيته نظرأ اودرجه محدوددر . بونك ايجون برصنكار نه قدر مستعد اولورسه اولسون ديكر صنعتكارلرك كنديلرنيه مخصوص هيجانلرندن مستغنى قالماز . كنج صنعتكارلرني بوقدقني نظر دفته

آلارنى اسكي استادلردن هيج بريسته يابايي قالماليدره هر اثر صنعت آبرى و مستعد برهيجان اولدنيكدن هيج برى ديكريته قابل مقايسه و قابل ارجاع دكلدر . مثلا فضوليتك عشقى عمومى عشق هيجانلردن بريستك افاده سي اولالوب منحصرأ فضوليتك عشق در ، نيمك رندايكي ، حادك علويى ، ناني كلاك جوشش و طيبيسى ، باينك عظمتى بردها كليه جكدور . سويلان آثار صنعتدن هيج برينك ديكريتك برخى طو تاناسى بوسيدردر . كذا هيج برصنكار ديكريتك بريته قائم ولاماديكي كي يكي درغان هيج ركوزلك اسكيلرنيك ضياعندن متولد محروميتي تلافى ايدمن . آثار صنعت شوع ايتديكي اسبله حساسيتنرك تربيه سي كمالاير . ندى سوسوده فضولى سوسومك نطالق برضياعدر ؛ فقط ايكي سده سوسومك حال ميت برقز انجدر . آثار صنعته قارشى كوسترله جك هيج براسنخاف بوقدر كه اثر طبيعت اولماسين . عاشقك آز سوسومنه نعل امكان يوقسه ، بوكك بر روحلر ذوقده دارنه دوشه سي اويله مستحيلدر . صنعتكارلرك يارايي حساسيتلرله كوروان بوغور قابل ارجاع تنوعلر ياننده بزم دنى ناجيز اولسه ده هر حاله كندمزه خاص بر حساسيتنر واردر ، حياتى وارلرلك هيج برى ديكريته قابل ارجاع اولامادنيكدن صنعتكارلرك ااز حساسيتلرنيك بزم ضررعى حساسيتنرى بو غارق تماماً بريته قائم اوله جفندن اصلا قورقمالى در . هاله قوتل و بوكك حساسيتي اولانلر بوتون صنعت داهيلرنيك حزمه لرلى ايجون كوزلرى قانمايدن كچه بيلير و نتي بولردن بعضيلرنيه قوت و برهرك اولرك اسفاددن اولدني طانيته بيله جك بر شخصيت بدييه ا كئساب ايدم بيلرلر . مثلا يحيي كال بك ترق و غربك نجه صنعت كوشلرلى آكنددن كچمكدن صكره نديمن امدى بديي سودى شهرنيك بعضيلرله اظهار ايشدر .

هر شيك ثمره سنى آرانغه آليشمش اولان انسانلر بديي حياتنرك بويه سنى صورق ايشه يورلرله ديه كچزكه : آئنجي بوجيان ياشامق ساياسنده درك بروقتلر موجود اولايان بوكونكى ذوق بديي ايتدك ا كئساب ايتدك . نه قدر جوق اولسه ده كوزللكلردن قاچايلم ؛ فقط يانكز دقت ايدلم كه يكي كوزللكلر اسكي كوزللكلر ضررينه روللرني استلايمه سين . چونكه بوقدقيرده كوزل ناديدم وراشترك احساسى عمليه سي بايلش اولوكه بو طرز حيات برتنكال دكل بلكه برتردى در . بيادى كى حيات نه باشدن باشه برنحول ، نده هيج دكيشه اين برترلدر .

• نيسان ۳۳۷ دارالفنون روحيات علمى

م . شكيپ

